

Kunstenares Klaartje Pander verdrinkt 'lelijk' IJmuiden in kleurige penseelstreken

Blozende meid in ruwe wereld

Door Gwendelyn Luijk

Schoonheid ligt voor het grijpen, zo blijkt maar weer: onder het motto 'een kwestie van perspectief' transformeert kunstenaar Klaartje Pander containers en kadeplanken in haar schilderijen tot kunst. Zij ontvluchtte het 'gepimpte' Amsterdam om uit het 'grootwereldse' IJmuiden haar inspiratie te trekken. Het resultaat, de expositie *Random Water*, is op 27 en 28 maart in de Felison Terminal te IJmuiden te bewonderen.

Wie de stille hoop koestert om in *Random Water* te worden getraakteerd op vuurtorens, de watertoren, de pier en een enkele oude visser bij de visafslag, komt van een koude kermis thuis. Deze iconen van het IJmuidense straatbeeld zijn misschien fraai op de gemiddelde 'Groeten uit..' Ansichtkaart, maar zijn door Klaartje zeer doelbewust niet op het canvas vereeuwigd. „Een zonsondergang is prachtig”, vindt de kunstenaar. „maar het is zinloos om hem te schilderen. Dat is alleen maar een herhaling van wat al gemaakt is en is kitscherig. Ik wil juist verwachtingspatronen doorbreken.”

Dat laatste doet de eigenzinnige Pander zeker, zowel in haar kunst als in haar eigen leven. Meer dan eens zocht zij het avontuur op. Zo legde ze haar zoontje, toen nog een zuigeling, tien jaar geleden op de achterbank van haar auto en begon ze aan haar 'Americana Tour'. „Asfalt en hotelkamers”, beschrijft ze die serie. „Ik woonde in hotels en liet alles maar op mij afkomen.” Haar inkomen kreeg ze door het verkopen van doeken en het verhuren van haar huis. „Nu zou ik het misschien niet meer doen”, zegt ze eerlijk. „Maar je leeft als kunstenaar nu eenmaal op de grens van wat wel en niet kan. Je speelt altijd op dat randje. En wat je eenmaal gedaan hebt, kan je nooit meer worden afgenomen.” Een frisse blik op de wereld dus, en zo krijgt de kijker ook in de serie *Random Water* de meest onverwachte perspectieven voorgeschoteld: ellenlange kadeplanken, torenhoge containers, een gigantisch strand waarachter de hoogovens onheilspellend opdoemen, silhouetschepen onder een kolkende lucht.

Klaartje zoekt niet naar schoonheid op het blote oog, als het er op het doek maar mooi uitziet. „Mijn onderwerpen zijn helemaal niet mooi, al denk je dat op het eerste gezicht misschien wel”, legt ze uit. „Je moet leren genieten van de contrasten om je heen, want daarin zit de schoonheid.”

In een expositie genaamd *Random Water* kan water natuurlijk niet ontbreken. Grote hoeveelheden water, wel te verstaan. Een fascinatie die door Klaartje niet onder stoelen of banken wordt geschoven. „Als je op open zee vaart, is er niets dan water en licht om je heen. Een landschap van water, als het ware.” In haar portfoliomap wijst ze een havenportret aan. „Ik probeer dat constante spel van licht en diepte te vangen.”

Klaartje is dan ook geen nieuwkomer in het samenspel tussen water en mens. „Ik ben opgegroeid op schepen. Ons gezin voer het hele jaar door, behalve in de zomer”, herinnert zij zich haar kindertijd. „Dan meerden we aan bij Durgerdam. Als ik naar school ging, moest ik eerst met een bootje naar de kant roeien. Daarna was het nog tien kilometer fietsen over de Schellingwouder bruggen.”

Na haar Americana Tour trok Klaartje er vorig jaar opnieuw opuit; de zuigeling was inmiddels een kleine jongen. „Weer dat watergevoel”, knipoogt ze. „Maar nu spannender. Ik was nog nooit de eindverantwoordelijke op een schip geweest. Doodeng, als ik eraan terugdenk, maar wel heel leuk.”

In haar piepkleine zeilbootje van 6,5 meter ondernam Klaartje een reis van Nederland naar Zuid-Frankrijk, om inspiratie op te doen voor een volgende serie. Een spannende reis, als ze erop terugkijkt. „Over de Rhône gaat het knoepert hard. Daar vaar je dan in je Hollandse notendopje tussen de gigantische containerschepen in en door die titaanachtige sluizen heen. Over je hoofd vliegt een zwerm flamingo's." Een stoere actie van de Amsterdamse, die goed past bij haar werk. „Ik schilder mannelijke, nautische onderwerpen. Dat is een ruwe wereld, waar ik als blozende meid in sta."

'Grootwerelds' IJmuiden

De expositie *Rondom Water* is niet Klaartjes eerste kennismaking met IJmuiden. Voor de 39-jarige kunstenares is de IJmondgemeente een oude bekende. „Als klein meisje speelde ik hier op houten platen langs de havenkade en in de loodsen bij de visafslag. Ik kwam ook vaak op het strand." Met rollende ogen voegt ze eraan toe: „Het oude strand dan nog. Voordat die afschuwelijke jachthaven werd gebouwd."

Die inspiratievont kan haar thuisstad allang niet meer in haar losmaken. „In Amsterdam is alles zo opgepimpt geraakt. Daar heb je niet meer dat ruwe gevoel", aldus Klaartje.

Maar nostalgie is niet de enige factor die IJmuiden geschikt maakt voor kwast en doek, zo maakt Klaartje direct duidelijk. „Je hebt dat vrijwel nergens meer, dat ongerepte", mijmert ze. „Ik ben hier weleens op een strandfeestje geweest, heel bijzonder was dat. Je staat te feesten op dat schitterende strand, en achter je torent die bizarre skyline van de Hoogovens op, die ontzettende heftige industrie. IJmuiden is echt heel grootwerelds."

Een soortgelijke ervaring had Klaartje toen ze eens op de sleepdienst meevoer. „Ik zag plotseling hoe buitenproportioneel de dingen in deze wereld zijn. Als je die terugbrengt in een schilderij, worden ze behapbaar. In mijn doeken breng ik kolossen terug naar een menselijk formaat." Dat 'menselijke' formaat houdt overigens ook 'levensgroot' in, want het formaat van Klaartjes doeken varieert van 50x60 tot 120 x240 cm. Met ruim 20 doeken moet de tentoonstelling in de Felisonterminal dan ook een overweldigende blik op IJmuiden bieden. En, zo hoopt de kunstenares, misschien dat ook oudgediende IJmuidenaren een iets andere blik op hun thuishaven krijgen. „Ik wil een blik graag sturen, verbazing losmaken. Ik krijg zelf ook vaak nieuwe inzichten door mijn werk." De keus voor de locatie van de expo werkt daarin door. „IJmuiden is voor mij een soort mond naar buiten. Vanaf hier ontdek je de wereld. Dat probeer je als kunstenaar ook; openstaan voor alles om je heen."

De expositie *Rondom Water* wordt vrijdag 26 maart om 16 uur geopend door burgemeester Franc Weerwind. Daarna is ze nog het hele weekend in de Felisonterminal in IJmuiden te bezichtigen.